

pojišťovací, v druhé řadě teprve o členství ve spolku. Nárok z pojišťovací smlouvy nelze uplatnití pojistníkovi, který dle stanov musí být zároveň členem spolku, proti ostatním členům jako společníkům, nýbrž proti spolku jako korporaci. Jedině s tou uzavřel pojistník smlouvu pojišťovací, jediné vůči ní jest ze smlouvy oprávněn a zavázán. Jednotlivý člen nemůže být oproti spolučlenu nikdy »stranou smluvní«, z případu pojištění nemůže však být z té příčiny ani spolu oprávněným ani spolu zavazáným ani postihem povinným. Možnost obchodní ztráty ve vzájemném podniku a spojené s ní nebezpečí zvýšení premie pro jednotlivé členy nečiní člena spolu zavazáným podle Šu 20 čís. 1 j. n. vedle žalovaného spolku, nečiní ho ani spolu oprávněným, je-li celkový zisk obchodní snad příčinou snížení jeho premie. Obě tyto okolnosti, ztráta nebo zisk, nezávisí nikterak na vůli, výdělečné činnosti neb odpovědnosti jednotlivých členů, nýbrž jsou výsledkem spolkové činnosti všech činitelů, jednajících za spolek a v jeho zájmu. Arciž mohou být okolnosti konkrétního případu takové, že by se likvidování případu mohlo citelně dotknouti všech členů spolku, zejména, je-li spolek v začátcích, počet členů malý, záložní fond nepatrný, naproti tomu pojištěný obnos velmi značný. Jest proto i myslitelný případ, že by členové spolku byli důsledkem ustanovení Šu 20 čís. 1 neb § 19 j. n. z úřadu smírčích soudců vyloučení. Tento předpoklad schází však v tomto případě. Značný rozsah starého tohoto podniku, výše jeho záložního fondu a ostatních rezerv na jedné a ne příliš značný obnos, na který byl žalobce pojištěn, na druhé straně, nepřipouštějí výkladu, že by byl vzbuzen hmotný zájem ostatních členů spolku, který by se učinil jaksi spoluzavazáným vedle něho. Proto jest nesprávným náhled, že členem rozhodčího soudu v tomto případě nelze ustanoviti (zvoliti) člena spolku z důvodu Šu 20 čís. 1 j. n. Ustanovení Šu 52 stanov o složení smírčího soudu ze členů spolku nepřiči se za těchto okolností nikterak ustanovení Šu 586 a 598 c. ř. s. Nálezem smírčího soudu takto sestaveného nebyly by proto porušeny nezměnitelné právní předpisy (§ 595 čís. 6 c. ř. s.), tím méně bylo by tím při obsazení rozhodčího soudu porušeno některé z á k o n n é ustanovení (§ 595 čís. 3 c. ř. s.). Pokud se týče výkladu slov »může odmítnouti« v Šu 586 c. ř. s., v kterémžto směru jest dovolací důvod nesprávného právního posouzení rovněž uplatňován, a sice proto, že odvolací soud seznal, že to, co soudce z povolání z výkonu úřadu vylučuje, jest u soudce rozhodčího toliko důvodem, aby byl odmítnut, bylo by se otázkou tou zabývatí jen tenkrát, kdyby byla opodstatněna příčina pro vyloučení soudce dle čís. 1 Šu 20 j. n., která by pak poskytovala také možnost odmítnouti soudce dle Šu 19 čís. 1 j. n. Poněvadž však této příčiny zde není a jiný důvod proti nepředpojatosti toho kterého soudce rozhodčího nebyl uplatňován, netřeba se obíratí otázkou, byl-li žalobce dle Šu 586 c. ř. s. toliko oprávněn členy rozhodčího soudu o d m í t n o u t i a byl-li v konkrétním případě výkon ten možným.

Čís. 2563.

W-konto.

Učinil-li komitent prodej cenných papírů závislým na tom, že mu výtěžek bude připsán na jeho řádném účtě, jest komisionář (banka)

povinen zaplatiti výtěžek v Kč, prodal-li přes to za platnosti nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., papíry na vídeňské burse.

Není závady, by strany nepodrobily se v rozepřích z bursovních obchodů řádným soudům.

(Rozh. ze dne 2. května 1923, Rv I 1159/22.)

Dne 19. února 1919 dal žalobce příkaz tuzemské filiálce vídeňské banky, by mu prodala na burse akcie. Banka prodala akcie na vídeňské burse a připsala žalobci výtěžek na Kontě-W. Žalobě o vyplacení výtěžku v Kč bylo vyhověno s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Žalovaná uplatňuje dovolací důvody §u 503 čís. 2, 3 a 4 c. ř. s. a, tvrdíc, že ze smluvené příslušnosti rozhodčího soudu pražské bursy plyne nepřípustnost pořadu práva, ke které dlužno hleděti v každém období sporu, též dovolací důvod §u 503 čís. 1 se zřetelem k §u 477 čís. 6 c. ř. s., — leč neprávem. Proti výtce nepřípustnosti pořadu práva se připomíná, že by tu šlo nanejvýš o nepříslušnost dovolaného řádného soudu, ale nikoliv takového rázu, že by nemohla býti odstraněna ani výslovnou dohodou stran (§§ 104 odstavec druhý j. n., 240 odstavec druhý, 477 čís. 3 c. ř. s.), ježto strany mohou i v rozepřích z bursovních obchodů — o jakou tu nejde — podrobiti se příslušnosti řádných soudů.

Rozhodující význam ve věci samé mají skutečnosti, zjištěné prvním soudem a převzaté soudem odvolacím, že žalobce dne 21. února 1919 — tedy v době, kdy již platilo nařízení vlády ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. — upozornil náměstka ředitele žalované banky, Bohumila B-a, — když tento mu radil, aby prodal sporné akcie, — výslovně za možné potíže při převodu výtěžku prodeje; Bohumil B. však ho ujišťoval, že může u nich (žalované) vždy disponovati s výtěžkem; žalobce žádal, aby mu výtěžek prodeje byl připsán v jeho řádném účtu, a učinil prodej akcií závislým na tom, že výtěžek bude připsán v řádném účtu; načež mu Bohumil B. odevzdal příslušný formulář, jež žalobce vyplnil příkazem k prodeji a B. od něho přijal. Vezmou-li se za základ taková skutková zjištění, nelze za oprávněnou uznati výtku, že odvolací soud mylně posoudil věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Zcela správně nižší soudy ze zjištěných skutečností usoudily, že Bohumil B. přistoupil konkludentním jednáním (§ 863 obč. zák., čl. 279 obch. zák.) na žalobcovu podmínku; neboť, kdyby nebyl s ní souhlasil, byl by musil dle zásad poctivého obchodování prohlásiti, že banka nemůže převzít závazek, že bude žalobci výtěžek prodaných akcií připsán k dobru v jeho řádném účtu, a kdyby byl žalobce setrval na své podmínce, odmítnouti převzetí a provedení obchodu. Také potud lze souhlasiti s odvolacím soudem, že jednáním Bohumila B-a byla dle čl. 47 obch. zák. zavázána žalovaná. Jakmile však žalovaná oprávněným svým orgánem platně se zavázala, že připiše výtěžek akcií ža-

lobci k dobru v jeho řádném účtu, který zákonem ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. automaticky se přeměnil na účet korun československých, nebyl a není žalobce povinen, spokojiti se účtováním na kontě W, pro něho za nynějších poměrů bezcenném, nýbrž měl a má smluvní nárok na to, by mu žalovaná vyplatila volnou část příslušného výtěžku v korunách československých. Jde o nárok dle §u 918 obč. zák. na splnění smlouvy tak, jak byla ujednána, nikoliv o nárok na náhradu škody a proto lze pominouti vývody dovolacího spisu, vycházející z předpokladu, že žalobci přísluší nanejvýš nárok na náhradu škody. Jak provede příkaz, by převzatým závazkem nepřišla ke škodě, bylo věci žalované. Mohla tak bez nebezpečí majetkové újmy učiniti takovým způsobem, že by byla prodala akcie v tuzemsku, po případě z volné ruky, nebo sama je převzala od žalobce. Pochybila, davši provéstí prodej na vídeňské burse; neboť že při prodeji akcií na vídeňské burse ne b u d e možno, převéstí výtěžek do tuzemska, musila žalovaná, hledíc k nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n. věděti, zvláště když jest všeobecně známo a žalovaná sama v odpovědi na žalobu uvedla, že banky ihned po vydání onoho nařízení byly zvláštním výnosem ministerstva financí poučeny o jeho významu a dán jim podrobný návod. Vytáčku žalované, že prý Bohumil B. jako pouhý náměstek říditele venkovské filiálky dne 21. února 1919 ještě nevěděl o dotčeném nařízení, nelze bráti vážně, jak bude ještě vyloženo. Davši akcie prodati na vídeňské burse, pochybila žalovaná v tomto případě tím více, když, jak nesporno, žalobce jí ani neodevzdal sporných akcií, jež měl efektivně ve svém vlastním uschování, tak že mu žalovaná dle svého vlastního tvrzení musila akcie při skutečném provedení obchodu ve Vídni »napřed půjčiti«. Z toho patrně, že dala na vídeňské burse prodati v pravdě své vlastní akcie, nikoliv akcie žalobcovy. Veškeré důsledky prodeje, provedeného na vídeňské burse, stíhají dle toho, co vyloženo, pouze a jedině žalovanou; na její vrub jde zejména okolnost, že výtěžek akcií nemohl dosud býti převeden do tuzemska; skutkovým a právním stavem, který byl utvořen nařízením ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., jest postižena jen ona; zvláštní konto W, kteréž žalovaná otevřela pro výtěžek akcií, jest v pravdě jejím kontem, nikoli kontem žalobcovým. Námitka žalované, že ujednání se žalobcem jest neplatné, poněvadž směřovalo k obcházení onoho nařízení, jest bezdůvodná. Nařízením byl zakázán převod pohledávky a úhrady, vzniklé z prodeje akcií ve Vídni, do tuzemska; do tuzemska však nebylo nic převedeno, úhrada jest dosud ve Vídni; ovšem není to žalobcova úhrada, nýbrž úhrada žalované, která mohla a může s ní disponovati v Rakousku způsobem, tam dovoleným. Žalobcův nárok na výplatu sporné pohledávky tkví v úmluvě, učiněné v tuzemsku s tuzemským právním subjektem; jejím splněním se nikterak nerozmnoží počet československých korun, čemuž zabrániti bylo právě účelem onoho nařízení. Pokud žalovaná namítá, že n e z n a l y - l i obě strany nařízení ze dne 6. února 1919, čís. 57 sb. z. a n., byla úmluva mezi žalobcem a žalovanou pro nedostatek pravého přivolení (§ 869 obč. zák.) neplatnou, — připomíná se především, že nebylo zjištěno, že strany neznaly onoho nařízení. Žalobce jako strana uvedl, že sice neznal přesného doslovu naří-

zení, ale o něm byl již slyšel, a Bohumil B. jako svědek udal, že se d o m n í v á, že tenkrát ani ještě nevěděl o nařízení; právem však odvolací soud vytkl pravděpodobnost tohoto děje, zvláště když bylo zjištěno, že žalobce výslovně upozornil B-a na možné potíže převodu, a B. přes toto upozornění převzal zjištěný závazek, tak že nelze mluvit o nedostatku pravého přivolení.

Čís. 2564.

Prodal-li spoluvlastník svůj podíl i podíl spoluvlastníka jménem tohoto, nelze se na něm domáhati splnění ohledně podílu, při jehož prodeji byl pouze zástupcem. Žalováno-li na splnění smlouvy ohledně celé věci společně, nelze odsouditi ku dodržení smlouvy ohledně ideálního podílu společné věci, leč že byl v první stolici žalobní návrh přiměřeně doplněn.

Byla-li smlouva o prodeji celé společné věci neplatnou vzhledem k nedostatku svolení jednoho spoluvlastníka ohledně jeho podílu, nelze ji pokládati za platnou ani ohledně podílu svolivšího spoluvlastníka, leč že by ze smlouvy vyplývala opačná vůle stran.

(Rozh. ze dne 2. května 1923, Rv I 1367/22.)

Žalovaná byla spoluvlastnicí domu s Annou S-ovou. Žalobce, tvrdě, že mu žalovaná prodala svou polovici vlastním jménem a polovici Anny S-ové v jejím zastoupení, domáhal se na žalované splnění smlouvy ohledně celého domu. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl, odvolací soud ji zamítl a zjistiv, že žalovaná nebyla Annou S-ovou zmocněna ku prodeji její polovice domu, uvedl po právní stránce v d u v o d e c h: Za tohoto stavu věci se smlouva trhovává o polovici domu Anny S-ové nemohla stát skutkem a ohledně této polovice není nárok žalobní odůvodněn. Leč žaloba vlastně ani na Annu S-ovou podána nebyla a tedy její polovice dotýkati se neměla a nemohla. Z tohoto důvodu bylo požadované plnění žalované hned od původu nemožným a v žalobní prosbě požadovaný exekuční vklad práva vlastnického pro žalobce ohledně poloviny Anny S-ové knihovně neproveditelným. Žalovaná nebyla nikdy vlastnící této polovice a neměla tedy nikdy ani práva, ani možnosti ji prodati a smlouvu trhovou o ní s účinkem vydati a podepsati, zvláště když nebyla vůbec k prodeji zmocněna. Ale i kdyby se za to mělo, že v prosbě žalobní, vztahující se na celý dům, jest obsažen nárok oproti žalované na dodržení smlouvy ohledně její poloviny, nebyl by nárok ten odůvodněn, nehledíc ani k tomu, že by vyžadoval podstatnou změnu prosby žalobní, jednak v ceně trhové, jednak v důsledku exekučním, kterážto změna nebyla navržena. Žalobce domáhá se splnění smlouvy o celém domě, tvrdě ve sporu stále, že kupoval celý dům a že také cena trhovává smluvena byla ohledně celého domu. Také na straně žalovaných jest patrné z výpovědi svědku ba i z celého žalobcova vyličení průběhu jednání, že šlo o prodej celého domu a nikoli ideální jeho poloviny. V celém sporu nestala se ani jednou zmínka o tom, že by byl žalobce chtěl koupiti po případě jen polovici domu, patřící žalované, a jeho jednání a jím tvrzené podmínky smluvní